

**Přezkoumávání správních rozhodnutí v režimu
správního řádu II: Mimořádné opravné, resp.
dozorčí prostředky. Stížnost. Zvláštní ustanovení
o některých řízeních dle správního řádu**

MP701Zk Správní právo procesní
7. přednáška 31. 10. 2022
JUDr. Lukáš Potěšil, Ph.D.

Otázky, na které se pokusíme odpovědět:

- *Co jsou to mimořádné opravné prostředky (MOP)? Jak se liší od řádných opravných prostředků (ŘOP)?*
- *Je nějaký vztah mezi ŘOP a MOP?*
- *K čemu slouží dozorčí prostředky (DP)?*
- *Jaký je rozdíl mezi obnovou řízení a přezkumným řízením?*
- *Jak se projevuje v řízení o mimořádných či dozorčích prostředcích ochrana práv nabytých v dobré víře?*
- *K čemu slouží stížnost?*
- *Co je podstatou části III správního řádu? Jaký je její vztah k části II?*
- *Co je to sporné řízení?*

Vady správního řízení a rozhodnutí

- Nemají vliv na tzv. **presumpci platnosti a správnosti (zákonnosti)**, proto i v rámci opravných prostředků je třeba na správní rozhodnutí nahlížet jako na správné, zákonné a platné, **než příslušný orgán vysloví opak**
- **Především musí nalézt své vyjádření ve výrokové části**
- Opravné prostředky slouží **k nápravě vad řízení a rozhodnutí** (napraví přímo SO, který je způsobil, někdy až nadřízený orgán)

Vady správních řízení a rozhodnutí

1. **Překlepy, zřejmé nesprávnosti** (vady formální) – v písemném vyhotovení rozhodnutí, opravitelné postupem podle § 70 (nesmí sloužit k nápravě jiné nezákonnosti - II. ÚS 237/02)
2. **(Věcná) nesprávnost** (v řešení předmětu řízení, zejm. při správním uvážení – nepřiměřená sankce) - § 89/2, požaduje uplatnění **zvláštní námitky, ledaže** to vyžaduje **veřejný zájem** (což zřejmě vždy)
3. **Nezákonnost** (její součástí je i nesprávnost: může být rozhodnutí zákonné a přesto věcně nesprávné – může být nepřiměřená pokuta zákonnou?), zneužití správního uvážení, překročení mezí správního uvážení
 - a) Vady rozhodnutí – hmotněprávní pochybení/nepřezkoumatelnost
 - b) Vady procesní – nesprávný postup, porušení práv účastníků řízení - § 89/2 dělení vad, zda **mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí**
4. **Nicotnost**

Opravné prostředky obecně

NSS ze dne 19. 12. 2006, č. j. 1 Afs 56/2004-114, „opravný prostředek – řádný nebo mimořádný – je vždy procesním institutem, který je **plně v rukou účastníka řízení**; je charakterizován tím, že účastník má **subjektivní procesní právo** na to, aby takový prostředek byl projednán v zákonem předpokládané procesní formě. Správní orgán se jej **nemůže zbavit a zůstat pasivní**; opravný prostředek **musí být projednán** předepsaným pořadem správních stolic; nestane-li se tak, dochází k porušení účastníkového subjektivního procesního práva. Zpravidla je také opravný prostředek **vázán zákonnou lhůtou**, ve které musí být podán (řádný prostředek ve lhůtě kratší, mimořádný ve lhůtě delší) a jejíž zmeškání má za následek ztrátu takového prostředku. Opravný prostředek je přizpůsoben **k ochraně subjektivního práva účastníka a jeho podání je ponecháno jeho vlastní aktivitě**; úřad nemůže tuto aktivitu nahradit.“

X dozorčí prostředky

Opravné prostředky obecně

- Opravné prostředky k ochraně **subjektivních práv** a **objektivního práva** (zákonnosti)
- **Ochrana subjektivních práv: ŘOP + MOP**, nástroj **v ruce účastníka** řízení (NSS, sp. zn. 2 As 56/2007, 1580/2008 Sb. NSS – uplatnění a formulace námitek), ŘOP jako podmínka pro následný **soudní přezkum** (§ 5 SŘS), **ŘOP suspenzivní** (a devolutivní účinek), krátké lhůty, **MOP**: pravomocná rozhodnutí, pr. jistota, lhůty, důvody
- **Ochrana objektivní zákonosti: dozorčí prostředky**, ve svém důsledku ale slouží i k ochraně práv subjektivních, **nástroj kontroly**
- **Stížnost: subsidiární povaha**, problematičnost (NSS, sp. zn. 4 Aps 2/2010-44, 2339/2011 Sb. NSS)
- Součinnost, ale i instanční vztahy mezi správními orgány **prvního a druhého stupně**

Opravné prostředky obecně

- **ŘOP** – nepravomocná rozhodnutí, suspenzivní účinek – lze/nelze vyloučit (předběžná vykonatelnost), nárokové, přednost před MOP (§ 94 odst. 1), podmínka pro soudní přezkum (přípustnosti žaloby)
- **MOP** – pravomocná rozhodnutí, nelze ŘOP, mohl, ale nemusel být uplatněn ŘOP, nenárokové (přísnější podmínky), zásah do právní jistoty
- **DP** – dozorčí (výlučně *ex offo*)

Opravné prostředky obecně

- Opravné prostředky ve správním řízení:
 1. ŘOP, MOP
 2. Podněty (DP, nicotnost)
- Prostředky nápravy v jiných procesních postupech:
 1. Závazná stanoviska (přezkumné řízení § 149/8)
 2. část IV., V. a VI SpŘ – přezkumné řízení/využití ustanovení o přezkumném řízení (§ 156/2 a „přiměřeně“, § 165, § 174/2)
 3. Stížnost pro její obecnou povahu

Přezkumné řízení

NSS (21. 1. 2010, č. j. 6 As 36/2009-162), „K odstranění věcných, procesních i hmotněprávních vad správních rozhodnutí slouží **řádné opravné prostředky, podávané proti nepravomocným rozhodnutím. Přezkumné řízení** dle § 94 a násl. ... směřuje ke změně či zrušení **již pravomocného rozhodnutí** správního orgánu. **Kritériem přezkoumávání je pak pouze zákonnost** přezkoumávaného správního rozhodnutí, nikoliv též věcná správnost nebo jiná hlediska. I v případě rozporu přezkoumávaného rozhodnutí s právními předpisy však musí přezkoumávající orgán dbát na zachování **proporcionality** mezi právy účastníka **nabytými v dobré víře a právní jistotou na straně jedné a požadavkem na zákonnost na straně druhé.**“

Přezkumné řízení

- (§ 94 až 99 SpŘ)
- **Dozorčí prostředek** (*ex offio*)
- **Podnět** (§ 94/1 – účastník, § 42 – jiná osoba, mohou správní orgány navzájem, § 92/1 v případě opožděného nebo nepřipustného odvolání)
- Vůči rozhodnutím **meritorním** (i odložení a zastavení) a zásadně **pravomocným** (i předběžně vykonatelná, nebylo-li odvolání)
- **Co přezkoumat nelze** -výluky

Přezkumné řízení

– Přezkoumání:

1. Pravomocných rozhodnutí
 2. Nepravomocných, ale předběžně vykonatelných, pokud není odvolání
- **Výjimky:** soukromoprávní úkony + dobrá víra, rozhodnutí v přezkumném řízení, zrušující a vracející rozhodnutí odvoláčky, byli již nově rozhodnuto, předběžka (§ 96/3), usnesení (x odložení a zastavení lze samostatně
- **Dobrá víra** – zvláštní důvod k zastavení již zahájeného, vždy posuzovat - odůvodnit

Přezkumné řízení

- **Lhůty pro zahájení** (§ 96) – usnesení, 2 měsíce a 1 rok
- **Lhůty pro vydání rozhodnutí** (§ 97) – 15 měsíců od PM rozhodnutí ve věci
- **Ochrana práv nabytých v dobré víře** (§ 94 – proporcionalita)
- (zvl. forma autoremedury § 95/2, zkrácené přezkumné řízení § 98)
- Realizuje nadřízený správní orgán
- **Vázanost právním stavem ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí!**

Přezkumné řízení

Rozhodnutí:

- **Zastavení** (§ 94/4) pro nepoměr (rozhodnutím, není stanoveno výslovně, že usnesením)
- **Zastavení** (§ 97/1) pro nenaplnění podmínek
- **Zastavení** pro (§ 97/2) uplynutí lhůty
- **Zrušení**
- **Změna** (vychází ale z původního právního a skutkového stavu), lze i k horšímu? Obecně § 90/3 asi ano (ne PřesZ), navíc se **lze odvolat**
- **Zrušení + vrácení**

Přezkumné řízení -zajímavosti

- NSS (□ 5 As 281/2020 – 51): *Ministr kultury je oprávněn v přezkumném řízení změnit rozhodnutí svého předchůdce o zrušení prohlášení stavby za kulturní památku, pokud dojde k závěru, že v případě dané stavby nebyl naplněn mimořádně závažný důvod.... Změní-li ministr kultury v přezkumném řízení rozhodnutí svého předchůdce a potvrdí-li rozhodnutí, kterým se neruší prohlášení stavby za kulturní památku, má to vliv na postavení vlastníka této stavby, s níž se budou znovu pojit specifické zákonné povinnosti; to ovšem samo o sobě není v rozporu s požadavkem přiměřenosti a ochrany práv nabytých v dobré víře (§ 94 odst. 4 a 5 správního řádu).*
- V praxi nejsou vyloučena **přezkumná řízení proti rozhodnutím vydaným v přezkumném řízení, ...**
- Tímto způsobem v praxi **dochází k realizaci tzv. uspokojení** (podle § 62 s. ř. s.)

Obnova řízení

- Obnova řízení (§ 100 a 102 SpŘ)
- NSS (13. 5. 2010, č. j. 6 As 39/2009-74, 2144/2010 Sb. NSS), „*obnova řízení podle § 100 odst. 1 písm. a)...* je – *na rozdíl od úpravy přezkumného řízení... – určena k nápravě skutkových nesprávností*“.
- **Dozorčí prostředek** – *ex offa*, ale i **MOP** (**žádost** + § 92/1)
- Taxativní důvody, lhůty
 1. **Povolení obnovy** – ano/ne (zamítnutí žádosti), **nařízení obnovy** *ex offa*
 2. **Obnovené řízení**

Obnova řízení

- **Žádost** (§ 44 a § 37) **účastníka** (ne nikým jiným – zastavit) u SO, který původně rozhodoval, postoupení
- Rozhoduje o žádosti SO, který **rozhodl v posledním stupni**
- **Podmínky: Právní moc + návrh/ex offo + důvody + lhůty**
 1. **Vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti/důkazy + existovaly v době původního + **ku prospěchu**** (i ex offo PS MV č. 53) + **nemohl uplatnit** (nepravdivé důkazy)
 2. **Zrušení či změna podkladového aktu (rozhodnutí, závazné stanovisko)**
 3. **Trestný čin** (jen **nařízení**, jinak podnět; 3 roky obj. lhůta + **vydat rozhodnutí**)
- 1+2 odůvodňují **jiné řešení otázky** (zda může být posouzeno jinak), ale není vyloučeno, aby v obnoveném řízení bylo nakonec posouzeno a rozhodnuto stejně
- **Lhůty** (pro **žádost**, ne pro vydání rozhodnutí, **při nařízení pro vydání**): **3 měsíce + 3 roky**

Stížnost

- Proti **nevhodnému chování nebo postupu** správního orgánu; **nelze-li jiný** prostředek ochrany
- U toho orgánu, který vede řízení; prošetření stížnosti, výslech stěžovatele a dotčené osoby
- Vyřízení **do 60 dnů**, **vyrozumění** stěžovatele
- **Opatření k nápravě**
- **Stížnost** na způsob vyřízení stížnosti

Zvláštní ustanovení o některých řízeních dle správního řádu

- obsahem části III, a to v **§ 140 až 146**
- aplikovatelné v některých **specifických případech**, případně na základě zmocnění daného **zvláštním zákonem**
- **Zvláštnosti správního řízení** (a rozhodnutí) v tom kterém případě

Zvláštní ustanovení o některých řízeních dle správního řádu

- Společné řízení
- Sporné řízení (řešení **sporů z VŘPS, spory soukromoprávní povahy** – místo soudu)
- Řízení o určení právního vztahu (povaha **opravného prostředku**? NSS, 7 As 100/2014)
- Řízení na místě
- Řízení s velkým počtem účastníků
- Řízení s předstihem žádosti (reg. značka na přání)
- Řízení o výběru žádosti